Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuria siekiama užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos, augalų dauginamosios medžiagos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 999/2001, (EB) Nr. 1829/2003, (EB) Nr. 1831/2003, (EB) Nr. 1/2005, (EB) Nr. 396/2005, (EB) Nr. 834/2007, (EB) Nr. 1069/2009, (EB) Nr. 1099/2009, (EB) Nr. 1107/2009, reglamentai (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. …/2013 ir direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB, 2008/120/EB ir 2009/128/EB (Oficialios kontrolės reglamentas)

(COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD))

ir dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos išlaidų, susijusių su maisto grandine, gyvūnų sveikata ir gerove bei augalų sveikata ir augalų dauginamąja medžiaga, valdymo nuostatos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 98/56/EB, 2000/29/EB ir 2008/90/EB, Tarybos reglamentai (EB) Nr. 178/2002, (EB) Nr. 882/2004 ir (EB) Nr. 396/2005, Direktyva 2009/128/EB ir Reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 ir kuriuo panaikinami Tarybos sprendimai 66/399/EEB, 76/894/EEB ir 2009/470/EB

(COM(2013) 327 final – 2013/0169(COD))

(2014/C 67/34)

Pranešėjas **José María ESPUNY MOYANO**

Europos Parlamentas, 2013 m. gegužės 23 d. ir birželio 13 d., ir Taryba, 2013 m. birželio 7 d. ir 21 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo sutarties 43 straipsnio 2 dalimi, 114 straipsniu, 168 straipsnio 4 dalies b punktu ir 304 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl oficialios kontrolės ir kitos oficialios veiklos, kuria siekiama užtikrinti maisto ir pašarų srities teisės aktų bei gyvūnų sveikatos ir gerovės, augalų sveikatos, augalų dauginamosios medžiagos ir augalų apsaugos produktų taisyklių taikymą, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 999/2001, 1829/2003, 1831/2003, 1/2005, 396/2005, 834/2007, 1069/2009, 1099/2009, 1107/2009, reglamentai (ES) Nr. 1151/2012, […/2013 ir direktyvos 98/58/EB, 1999/74/EB, 2007/43/EB, 2008/119/EB, 2008/120/EB ir 2009/128/EB (Oficialios kontrolės reglamentas)

COM(2013) 265 final – 2013/0140 (COD), ir dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos išlaidų, susijusių su maisto grandine, gyvūnų sveikata ir gerove bei augalų sveikata ir augalų dauginamąja medžiaga, valdymo nuostatos ir iš dalies keičiami Tarybos direktyvos 98/56/EB, 2000/29/EB ir 2008/90/EB, reglamentai (EB) Nr. 178/2002, (EB) Nr. 882/2004 ir (EB) Nr. 396/2005, Direktyva 2009/128/EB ir Reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 ir panaikinami Tarybos sprendimai 66/399/EEB, 76/894/EEB ir 2009/470/EB

COM(2013) 327 final – 2013/0169 (COD).

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. spalio 1 d. priėmė savo nuomonę.

493-iojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. spalio 16–17 d. (spalio 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 133 nariams balsavus už, 2 – prieš ir 4 susilaikius.

1. **Išvados**

Kontrolė

1.1 EESRK iš esmės remia pasiūlymą dėl oficialios kontrolės, kuriuo siekiama garantuoti aukšto lygio žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos apsaugą, kartu užtikrinant sklandų ES vidaus rinkos veikimą.

1.2 EESRK palankiai vertina bendros analitinių tyrimų sistemos sukūrimą ir etaloninių laboratorijų egzistavimą kiekvienoje valstybėje narėje.

1.3 EESRK nuomone, problemiška yra nuostata leisti valstybėms narėms savo nuožiūra rinkti kontrolės mokesčius, nes tai gali būti įgyvendinta skirtingais būdais. Todėl Komitetas pasisako už šių mokesčių suderinimą suvienodinant jiems taikomus kriterijus ir metodiką, bet ne faktišką finansinį dydį, kuris turės būti nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos šalies aplinkybes.

1.4 EESRK pasisako prieš tai, kad 100 proc. oficialiosios kontrolės išlaidų kiekvienoje valstybėje narėje būtų finansuojama tik iš šių mokesčių, nes esama pavojaus, kad kompetentingos institucijos nesieks visų pirma padaryti šią kontrolę veiksmingesne.

1.5 Kalbant apie siūlymą labai mažas įmones atleisti nuo mokesčių, EESRK pabrėžia, kad kyla rinkos iškraipymo grėsmė dėl to, kad skirtingose valstybėse narėse šie mokesčiai gali būti taikomi skirtingai. Iškraipymo grėsmę galima būtų sumažinti, jei pasiūlymas dėl teisės akto ar kitos jo redakcijos apimtų visai ES vienodus kriterijus, pagal kuriuos būtų atleidžiama nuo mokesčių ir kurie būtų tikslesni ir pakankamai platūs, kad atspindėtų sektoriaus įvairovę, o svarbiausia atsižvelgtų į MVĮ ir labai mažas įmones.

1.6 Kita vertus, papildant tai, kas pasakyta anksčiau, būtina pripažinti, kad kai kurios įmonės turi įdiegusios efektyvias savikontrolės procedūras, kurias atlieka jų pačių kvalifikuoti darbuotojai. Tai gali lemti, kad šiose įmonėse „viešieji kontrolės mokesčiai“ galėtų būti mažesni, nes įmanoma gerokai sumažinti valstybės tarnautojų atliekamo darbo tose įmonėse apimtį. Tie tarnautojai tuomet galėtų vykdyti savo kontrolės funkcijas tose įmonėse, kurios neturi atitinkamų žmogiškųjų išteklių, leidžiančių joms pačioms taikyti kontrolės priemones.

1.7 EESRK manymu, siekiant būsimo sklandaus teisės aktų taikymo būtina atsižvelgti į tai, jog taikymo priemonės skirtingose valstybėse narėse nėra vienodos, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos šalies tikrinimo darbui skiriami žmogiškieji ir finansiniai ištekliai yra skirtingi, o tai gali iškraipyti kontrolę atitinkamose žemės ūkio ir gyvulininkystės rinkose ir turėti visiems neigiamų pasekmių.

Išlaidos

1.8 EESRK iš esmės palaiko pasiūlymą dėl išlaidų valdymo, kuriuo siekiama garantuoti aukšto lygio maisto ir maisto gamybos sistemos saugą, gerinant gyvūnų sveikatą ir gerovę, nustatant ir pašalinant kenksminguosius organizmus ir užtikrinant, kad oficialioji kontrolė būtų vykdoma veiksmingai.

1.9 EESRK pasisako už tai, kad dabartines finansines nuostatas daugelyje teisės aktų pakeistų viena bendra, aiški ir šiuolaikinė finansų sistema, kuri optimizuotų maisto ir pašarų srities išlaidų finansinio valdymo įgyvendinimą ir veikimą.

1.10 EESRK palankiai vertina tai, kad pasiūlyme skatinamas „geresnis mokymas rūpinantis maisto sauga“ remiantis suderintu požiūriu siekiant pagerinti nacionalinių ir ES kontrolės sistemų veikimą.

1.11 EESRK manymu, sprendimas nustatyti konkretų didžiausią dydį, atsižvelgiant į tai, kad jo padidinti vėliau negalima, nes jis įtrauktas į iš anksto nustatytą daugiametį planą, lemia, kad pasiūlymas yra neaiškus daugeliu išlaidų valdymo aspektų. Todėl Komitetas negali pasakyti, ar toks dydis yra pakankamas.

1.12 Dėl galimybės tam tikromis aplinkybėmis naudotis krizių žemės ūkio sektoriuje atvejams numatytu rezervu EESRK mano, kad turi būti patikslinta, kaip valstybės narės galėtų tuo pasinaudoti neatidėliotinos situacijos atveju. Be to, atsižvelgiant į tai, kad tokiu rezervu galima pasinaudoti neatidėliotinos situacijos, susijusios su gyvūnų ir augalų sveikata, atveju, EESRK mano, kad terminą „krizės žemės ūkio sektoriuje“ reikėtų pakeisti terminu „krizės agropramoniniame sektoriuje“.

1.13 Galiausiai dėl priežiūros programų, skirtų nustatyti kenksminguosius organizmus ir sanitarijos priemones atokiausiose valstybių narių teritorijose, EESRK ragina Komisiją taip pat apsvarstyti galimybę, kad kenksmingieji organizmai gali patekti iš trečiųjų šalių, iš kurių dabar į ES tiekiama gana didelė dalis žaliavų ir perdirbtų produktų, naudojamų maisto grandinės sektoriuje, ir nustatyti atitinkamas išlaidų kategorijas, skirtas suderinti augalų sveikatos ir gamybos normas su tomis šalimis.

2. **Pasiūlymo dėl kontrolės santrauka**

2.1 Pasiūlymu siekiama peržiūrėti oficialios kontrolės teisės aktus, kad būtų ištaisyti šių teisės aktų teksto ir jų taikymo trūkumai. Pasiūlymo tikslas – parengti stiprią, skaidrią, tvarią ir tinkamesnę teisinę sistemą. Pasiūlymo *ratio legis* taip pat apima kai kurių valstybių narių kontrolės sistemų trūkumus, kuriuos nustatė Maisto ir veterinarijos tarnyba.

2.2 Šį dokumentą sudaro trys didelės peržiūros, kuriomis siekiama modernizuoti gyvūnų ir augalų sveikatos bei dauginamosios medžiagos sričių *acquis*, juo taip pat ketinama siekti oficialios kontrolės sistemos modernizavimo ir integravimo nuosekliai atnaujinant šių sektorių ES politiką.

2.3 Kalbant apie prekių, kurios patenka iš trečiųjų šalių, oficialią kontrolę, reglamento nuostatos šiuo metu taikomos kartu su sektorių nuostatomis, kuriomis atitinkamai reglamentuojamas gyvūnų bei gyvūninių produktų ir augalų bei augalinių produktų importas, taip pat maisto ir pašarų kontrolė.

2.4 Komisija tvirtina, kad išsamus šiuo metu galiojantis teisės aktų rinkinys leidžia ES kovoti su kylančia rizika ar neatidėliotinomis situacijomis neiškraipant prekybos, tačiau nurodo, kad peržiūrėjus ir konsolidavus galiojančius sektorių oficialios kontrolės teisės aktus Sąjungos importo kontrolės sistema būtų nuoseklesnė.

2.5 Kalbant apie oficialios kontrolės finansavimą, reglamente patvirtinamas bendrasis principas, pagal kurį valstybės narės oficialiai kontrolei turėtų skirti tinkamus nuosavus finansinius išteklius, taip pat valstybių narių įpareigojimas tam tikrose srityse rinkti vadinamuosius kontrolės mokesčius.

2.6 Pasiūlyme numatyta valstybių narių prievolė šalia kiekvienos Komisijos paskirtos Europos Sąjungos etaloninės laboratorijos paskirti nacionalinę etaloninę laboratoriją.

2.7 Pagaliau pagal naują nuostatą dėl sankcijų neatitikties valstybės narės turės užtikrinti, kad finansinėmis sankcijomis, taikomomis tarptautinių pažeidimų atveju, būtų kompensuotas ekonominė nauda, kurios siekė pažeidimo kaltininkas.

3. **Pasiūlymo dėl išlaidų santrauka**

3.1 Komisijos siūlomu reglamentu siekiama prisidėti prie aukšto žmonių, gyvūnų ir augalų sveikatos lygio visoje maisto grandinėje, aukšto vartotojų apsaugos ir jų informavimo lygio ir aukšto aplinkos apsaugos lygio, kartu skatinti konkurencingumą ir darbo vietų kūrimą.

3.2 Siekiant šių tikslų turi būti skiriami atitinkami finansiniai ištekliai. Tam kad išlaidos būtų panaudojamos veiksmingai siekiant reikiamų tikslų, turėtų būti nustatyti konkretūs tikslai ir rodikliai, pagal kuriuos bus vertinamas tikslų įgyvendinimas.

3.3 ES finansavimas grindžiamas dotacijomis, viešaisiais pirkimais ir mokėjimais tarptautinėms organizacijoms, veikiančioms tuose sektoriuose. Šiame reglamente nustatomas tinkamų finansuoti ES lėšomis priemonių sąrašas, taip pat tinkamos finansuoti išlaidos ir taikytinos finansavimo normos.

3.4 Kaip nustatyta pasiūlyme dėl 2014–2020 m. daugiametės finansinės programos Komisija siūlo nustatyti maksimalų 1 891 936 000 eurų dydį maistui ir pašarams. Pasiūlyme taip pat siūloma sukurti skubios pagalbos mechanizmą, kad galima būtų reaguoti į krizines situacijas.

3.5 Kalbant apie tinkamų finansuoti išlaidų atlyginimo galutinį procentinį dydį, atsižvelgiant į reglamente nustatytų tikslų svarbą, pasiūlyme numatoma, kad galėtų būti finansuojama 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, jeigu įgyvendinant tuos veiksmus bus patirta ir kitų išlaidų, netinkamų finansuoti.

3.6 Kalbant apie valstybių narių gyvūnų ligų ir zoonozių likvidavimo, kontrolės ir priežiūros programas siūlomame reglamente numatoma, kad šios programos turi gauti ES finansavimą, kad būtų sumažintas gyvūnų ligų ir zoonozių protrūkių, kurie kelia pavojų žmonių ir gyvūnų sveikatai, skaičius.

3.7 Kalbant apie neatidėliotinas priemones, skirtas naikinti augalams arba augaliniams produktams kenksmingus organizmus (kenksminguosius organizmus), siūlomame reglamente teigiama, kad ES privalo suteikti finansinę paramą šiems organizmams naikinti ir sudaryti galimybę gauti finansavimą neatidėliotinoms priemonėms, skirtoms sustabdyti galimą kenksmingųjų organizmų plitimą. Be to, jame nurodoma, kad ES turėtų finansuoti atitinkamą priežiūrą, kad būtų laiku aptinkami kai kurie kenksmingieji organizmai.

3.8 Reglamentas patvirtina, kad ES teiks finansinę paramą oficialiai kontrolei. Visų pirma finansinė parama turėtų būti skiriama Sąjungos etaloninėms laboratorijoms finansuoti, siekiant padėti joms padengti išlaidas, susijusias su Komisijos patvirtintų darbo programų įgyvendinimu. Finansinė parama bus skiriama ir kompiuterinių informacinių valdymo sistemų ir duomenų bazių sukūrimui ir veikimui finansuoti.

3.9 Galiausiai siekiant užtikrinti, kad ES finansiniai ištekliai būtų naudojami atsakingai ir veiksmingai, reglamentu suteikiami Komisijai įgaliojimai tikrinti, ar finansavimas efektyviai naudojamas įgyvendinant reikalavimus atitinkančias priemones.

4. **Bendrosios pastabos**

Kontrolė

4.1 Komitetas palankiai vertina pasiūlymą ir Komisijos ketinimą apsaugoti bendrą rinką ir užtikrinti vienodai aukšto lygmens sveikatos apsaugą visoje ES bei išvengti teisinio vakuumo.

4.2 EESRK remia siekį modernizuoti ir stiprinti kontrolės priemones ir oficialią kontrolę, kad jos būtų geriau ir veiksmingiau naudojamos.

4.3 EESRK yra susirūpinęs tuo, kad kiekviena valstybė narė nustato savo oficialios kontrolės mokesčius ir kad nėra nustatytas iš anksto sutartas tokių mokesčių dydis. Taip gali atsirasti skirtumų tarp šalių, ir kai kurie veiklos vykdytojai gali tapti mažiau konkurencingi.

4.4 Komitetas palankiai vertina nuostatas dėl mėginių ėmimo ir analitinių tyrimų, kuriomis numatoma, kad analizė turi būti atliekama oficialiose laboratorijose, ir nustatoma bendra atsakomojo analitinio tyrimo atlikimo sistema.

4.5 EESRK labai palankiai vertina šalių ir laboratorijų veiksmų koordinavimą ir todėl remia etaloninių laboratorijų egzistavimą kiekvienoje valstybėje narėje.

Išlaidos

4.6 EESRK palankiai vertina siūlomą reglamentą ir Komisijos ketinimą garantuoti aukšto lygio maisto ir maisto gamybos sistemos saugą, gerinti gyvūnų sveikatą ir gerovę, nustatyti ir pašalinti kenksminguosius organizmus ir užtikrinti, kad oficialioji kontrolė būtų vykdoma veiksmingai.

4.7 EESRK remia tikslą nustatyti priemones ir reikalavimus atitinkančias išlaidas.

4.8 Komitetas palankiai vertina reglamento nuostatas dėl finansavimo dydžio racionalizavimo, kuriomis numatoma, kad standartinis finansavimas siekia 50 proc. tinamų finansuoti išlaidų (tam tikromis sąlygomis ši dalis gali siekti 75 ar 100 proc.).

4.9 EESRK palankiai vertina tai, kad reglamente nustatomas mažiausias dotacijos lygis – 50 000 eurų, taip siekiant išvengti biurokratizmo.

4.10 EESRK palankiai vertina galimybę naudoti finansavimo rezervą krizės agropramoniniame sektoriuje atveju, taip pat finansinę paramą kenksmingiesiems organizmams stebėti ir nustatyti.

4.11 Galiausiai, kalbant apie oficialią kontrolę, EESRK palankiai vertina reglamente įtvirtintą galimybę teikti finansinę paramą ES etaloninėms laboratorijoms ir jų veiklai gerinti skirtiems projektams.

5. **Konkrečios pastabos**

Kontrolė

5.1 Komisijos pasiūlymas yra pernelyg bendras, kai kalbama apie mokesčių dydžio nustatymą – siūloma taikyti arba modelį su kintamo dydžio mokesčiais, arba nacionaliniais ar europiniais kriterijais paremtus modulius, arba net fiksuoto dydžio mokesčius. Praktiškai tai reiškia, kad nesukūrus vienodo administracinio požiūrio į mokesčių už paslaugas nustatymą skirtingose valstybėse narėse jose susidarys nevienodos sąlygos, atsižvelgiant į tai, ar jos taiko mokesčius ar netaiko, ir į tai, ar jos įgyvendina juos skirtinga sparta.

5.2 Komisijos pasiūlymo nuostatos dėl atleidimo nuo mokesčių gali neatitikti pramoninės veiklos vykdytojų įvairovės ES. Pasiūlymas turėtų būti tikslesnis arba net galėtų būti nustatomos įvairios mokesčių sumažinimo kategorijos, kad būtų išvengta nepagrįsto nevienodų sąlygų sukūrimo to paties dydžio įmonėms, nes tai iškraipo rinką.

5.3 Pasiūlyme turėtų būti paaiškintos ir smulkiau aptartos veterinarų ir kontrolės darbuotojų užduotys ūkiuose.

Išlaidos

5.4 Reglamento pasiūlymas sumažinti Komisijos sprendimų skaičių, pavyzdžiui, mokesčių grąžinimo atveju, Komiteto nuomone, nėra pakankamai aiškus, nes dokumente nenurodoma, kokia institucija atliks šį veiksmą.

5.5 Komisijos pasiūlyme nustatoma, kad Europos Sąjunga turi teikti finansinę paramą neatidėliotinoms priemonėms konkrečių gyvūnų ligų ar zoonozių protrūkių ir plitimo atvejais, net jeigu pasiūlyme konkrečiai nenurodoma, kokiomis finansinėmis priemonėmis tai bus daroma.

5.6 Kalbant apie neatidėliotinas priemones dėl augalų sveikatos, svarbu, kad Komisijos pasiūlyme svarstoma galimybė teikti ES finansavimą priežiūros programų, skirtų nustatyti kenksmingųjų organizmų buvimą, kūrimui ir valdymui ir fitosanitarijos paramos priemonėms, skirtoms trečiosioms šalims, kurios yra prieinamos visiems suinteresuotiems naudotojams visoje ES.

5.7 Kalbant apie valstybių narių valstybės tarnautojų mokymą, EESRK palankiai vertina Komisijos planą, bet mano, jog labai svarbu iš anksto suderinti taisykles, susijusias su šio reglamento taikymo sritimi, kad praktiškai kontrolės sistemos veiktų veiksmingiau.

5.8 Galiausiai kalbant apie trečiąsias šalis, iš kurių į ES tiekiama gana didelė dalis žaliavų ir perdirbtų produktų, naudojamų maisto grandinės sektoriuje, EESRK mano, kad pasiūlyme turėtų būti atsižvelgta į galimybę suderinti su tomis šalimis augalų ir gyvūnų sveikatos reglamentus.

, Briuselis2013 m. spalio 16 d.

Europos
ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas
Henri MALOSSE